

La XXXIII edició de l'UCE

ATB

Com cada estiu, a Prada de Conflent es va celebrar la Universitat Catalana d'Estiu, que aquest any va comptar amb la seva 33a edició. Enguany el rector de l'UCE -Miquel Porter- va destacar l'augment del nombre d'ajuntaments de tots els Països Catalans que han ofert beques per participar-hi.

L'organització d'aquesta UCE ha rebut certes crítiques que han fet que últimament parlar-ne estigui a l'ordre del dia. Tot comença arran d'una controvèrsia entre Manuel Castellet, president de l'Institut d'Estudis Catalans, i l'UCE, a partir de la qual -el 13 de juny- Castellet va perdre la seva categoria de president del patronat de la Fundació Universitat Catalana d'Estiu (FUCE) a favor de Miquel Porter i Moix que, a Prada, ja va deixar ben clar que aquest era el seu últim any, després de portar-ne sis a la cua, en què acceptava ser rector de l'UCE però que continuaria com a president de la FUCE fins que no ho veiés tot aclarit. Miquel Porter també va afirmar que l'UCE es troba "amb la mateixa vitalitat de fa trenta-tres anys", encara que després van començar a aparèixer cartells repartits pel Liceu Charles Renouvier, on se celebra cada any l'UCE, referint-se a això mateix, en què hi constava: "PRADA: qui t'ha vist i qui et veu".

Amb tot i malgrat les crítiques rebudes i l'endarreriment de la preparació que van causar, en aquesta edició de l'UCE es van dur a terme unes jornades plenes a vessar de cursos i conferències de tots els àmbits i de caràcter més o menys acadèmic, al matí; i de tallers, presentacions i actes diversos -que s'afegien als ja programats-, a la tarda. Es va retre homenatge a personatges tan significatius com Maurici Serrahima, Alexandre Cirici i Pellicer, Josep Benet o Antoni Deig, a qui es va lliurar el Premi Canigó, que també es va atorgar -dos dies més tard- a la revista Serra d'Or, per la gran tasca empresa dins de la cultura catalana; es va celebrar la XIV Jornada Andorrana que tractava sobre la integració d'Andorra a la Unió Europea; es van presentar llibres com *Despullar Espanya*, de Víctor Alexandre, que va despertar una gran expectació ja que va comptar amb la participació de Joel Joan i Núria Cadenas; també es van tocar temes tan polèmics com el de la situació actual o històrica del País Basc i es va fer referència a la llengua, la història, la cultura i la problemàtica catalanes en diversos seminaris, com la xerrada que es va muntar sobre l'Any Europeu de les Llengües, que es va aprofitar per destacar la necessitat de demanar que el català sigui declarat llengua oficial a la Unió Europea, per la qual cosa la Generalitat de Catalunya i el Govern de

les Illes Balears ja han iniciat els tràmits.

Tot i que es pretén que Prada esdevingui el punt de trobada estiuenc dels catalans i/o catalanòfils d'arreu del món, i que en l'acte inaugural Maurici Cuesta, representant de l'Ajuntament d'Eivissa, es referís a l'UCE com "un dels marcs en què els Països Catalans són acceptats amb normalitat", no semblava que ho tinguessin massa en compte quan, per exemple, projectaven pel·lícules en espanyol -sota el pretext, és clar, de què hi col·laborava alguna entitat catalana-, oblidant on érem, en terme administrativament francès, i amb tot de gent que encara que parlessin en català no tenien perquè conèixer l'espanyol -com els algueresos, o no diguem, ja, els estudiants nord-americans, hongaresos i txecs que hi assistien per aprendre el català, l'idioma d'aquella cultura per la qual, per un motiu o altre, se senten atrets. També es van trobar a faltar els CAT en les matrícules dels assistents a l'UCE, tot i que els organitzadors van certificar que ja n'hi havia prou d'assistir als actes i que això no era important.

Després de 10 dies de diversitat d'opcions, criteris i situacions, l'UCE va finalitzar sense cap tipus de presència política i institucional del País Valencià -tot i que en procedissin molts dels assistents i organitzadors- i amb la possibilitat de comptar l'any vinent amb una ampliació de les instal·lacions a Sant Miquel de Cuixà; i amb la sensació que cal donar més entrada al debat i a la paraula i la voluntat dels assistents, per tal que s'acomodi a les seves necessitats i esdevingui símbol real de catalanitat, modernitat i progrés.

LLIBRES

POSITIVISME I ECONOMIA POLÍTICA

Pere Estasén: *Cataluña. Estudio acerca las condiciones de su engrandecimiento y riqueza*, Editorial Base [reedició], Barcelona, [(1900), 2000]. [Estudi introductor i càrrec de Francesc Roca].

El positivisme com a sistema científic no és antitètic respecte de la instrospecció que fluïa de l'escola romàntica. L'aportació de l'estudi de Pere Estasén (1855-1913) sobre l'estat de la qüestió de les bases econòmiques, territorials i culturals que han de bastir el progrés social i polític català rau a establir un coneixement de les pròpies potencialitats del país per a construir un sistema econòmic en el qual la darrera etapa és integrar una regió econòmica (Catalunya) en el sistema econòmic nacional-estatal espanyol. El que és innovador d'aquest assaig -del conjunt de la trajectòria de l'economista- pel que fa al regionalisme polític en auge des de la fi de segle és el mètode positivista aplicat a l'estudi econòmic del país. Segons Estasén calia bastir una anàlisi de les forces de producció a partir de les realitats concretes de cada àmbit econòmic. La influència dels sistemes d'economia nacional proteccionista de List es concreten en una metodologia adreçada a cercar les fonts de la riquesa nacional, entesa aquesta riquesa dins d'un programa de regeneració econòmica i política espanyola. Allò que trobava a faltar aquest intel·lectual era una inquietud per la manca d'uns estudis econòmics parcialitzats en cada faceta dels sectors productius que haurien d'haver tingut incidència en el catalanisme, atès que per Estasén calia -encara- un coneixement propi del país.

De fet, *Cataluña* és el punt d'arribada de reflexions parcials sobre la necessitat de vincular política i economia des del científisme. Així, en el Foment de la riquesa de Catalunya té lloc el seu Discurs sobre'ls fins del foment de la riquesa a Catalunya (1887). L'objectiu de la dissertació era cridar l'atenció sobre la necessitat de l'"acumulació de tots els fets i notícies que puguin contribuir al coneixement exacte de la riquesa de la nostra regió" (p.3). La intenció d'aquesta

reflexió era impulsar estudis sobre "política econòmica regionalista" (p.4). Aquesta opinió defensada per Estasén es basava en la creença en una inflació de recerques sobre cultura i història, en detriment de les existents sobre economia, una base central del progrés català. En efecte, Estasén establia la identitat entre "doctrina patriòtica" i "foment de la riquesa" (p.5). Aquesta intervenció en corporacions econòmiques no era aïllada. Si el 1886 Almirall publicava *Lo Catalanisme*, que des del positivisme duia per subtítol "motius que'l legitiman, fonaments científics y solucions pràcticas", ara Estasén, en aquesta intervenció, es doblava d'un cert Almirall econòmic. Perquè quin era l'objectiu de *Cataluña*? Segons Estasén: "contribuir eficazment al desenrotllament, extensió y progrés del regionalisme, y fes propaganda proteccionista en el Nort" (p.20). En aquest sentit, hom reflectia que "a Espanya hi fa falta una estadística detallada y completa de las nostas condicions de riquesa" (p.21). De *Cataluña*, cal dir, doncs, que és el resultat de la preocupació d'Estasén per integrar: a) "política regional", b) "ciència moderna", que havia de confluïr en el coneixement de les "condicions de la moderna Catalunya (p.22), i c) l'aportació d'una "anàlisi comparada" amb d'altres regions econòmiques. I aquest pla d'estudi conduïa a una sola fita: "Lespeculació filosòfica, l'atent estudi de las novas institucions civils y políticas, la recerca històrica demostraran la necessitat d'adoptar a Espanya una nova política" (p.23). I per a proveir l'esperit de progrés d'una civilització -un sistema social i de cultura- cal que "les lleys duhen respondre a les necessitats dels pobles" (p.23). Aquesta és una matriu que impulsa tot l'estudi que comentem.

Per a Estasén el més urgent era la regeneració (=reforma) d'un estat polític que anava en

contra del progrés econòmic català. Aquest obstacle provenia del govern espanyol, però també del divorci -intern- del capital i de la intel·ligència, atribuït a la separació entre les elits econòmiques i les inquietuds del món de la cultura, definida com a factor de producció que suposa un valor afegit a la riquesa. Quina és, doncs, la preocupació que es desprèn de l'anàlisi d'Estasén? No és altra cosa que aconseguir la unificació entre 'llibertat civil' i 'llibertat econòmica' i no -ben actual!- "tota questa xerrameca dels drets individuals". I per a cercar aquest vincle cal establir "la propanga del dret de les nostres regions de las costums nostres" (p.25). Aquesta darrera reflexió ampliada es pot trobar en el capítol dedicat a la cultura i a les conclusions de *Cataluña*. Una altra constant que apareix a l'estudi en qüestió és la integració entre la "indústria fabril" i la "indústria agrícola". És a dir, Estasén cercava a *Cataluña* l'estructura d'un mercat regional que havia de ser la resultant del comerç (amb el sistema marítim) -insuficientment desenvolupat en comparació a l'època medieval- de les limitades riqueses del sòl, de la indústria i de l'agricultura. Era, tanmateix, una constant que exigia endegar aquestes polítiques de progrés al marge de la burocràcia de l'Estat espanyol. Tan sols així -i tenint en compte l'aportació del capital humà- es podia consolidar una "organització fabril completa" i fer de Catalunya un "centre productiu complet" (p.26). Aquesta metodologia que tenia per objecte afavorir el creixement econòmic del país es fonamentava en una concepció positivista i proteccionista. Per a construir un mercat nacional (espanyol) calia partir, doncs, dels "organismes": de les parts que l'articulaven. Aquesta concepció complementava la proposta proteccionista per a impulsar la producció/consum interns. En aquest sentit es troba la reflexió del 1880 La protección y el libre cambio. Consideraciones generales sobre la organización económica de las nacionalidades y la libertad de comercio. Aquesta idea de l'organització econòmica interna rau també a la base de l'obra *Los orígenes de la vida económica* (1896), on Estasén partia dels avenços de les ciències, que havien d'incidir en l'economia política per "esperarse la fórmula del bienestar del hombre sobre la tierra". En